

ĐIỀU TRỊ SỐC CHẤN THƯƠNG

BS HUỖNH QUANG ĐẠI
TS.BS PHẠM THỊ NGỌC THẢO
BM HỒI SỨC CẤP CỨU CHỐNG ĐỘC

quangdaidr@gmail.com

Mục tiêu

- Định nghĩa sốc
- Chẩn đoán sốc chấn thương
- Tiếp cận ban đầu bệnh nhân chấn thương
- Điều trị sốc chấn thương

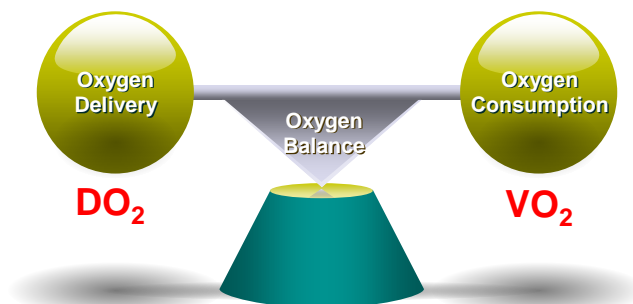

Sốc là gì?

Sốc là gì?

- Hội chứng đặc trưng bởi giảm tưới máu và giảm cung cấp oxy ở mô → mất cân bằng tỉ lệ **cung : cầu** oxy mô

Sốc là gì?

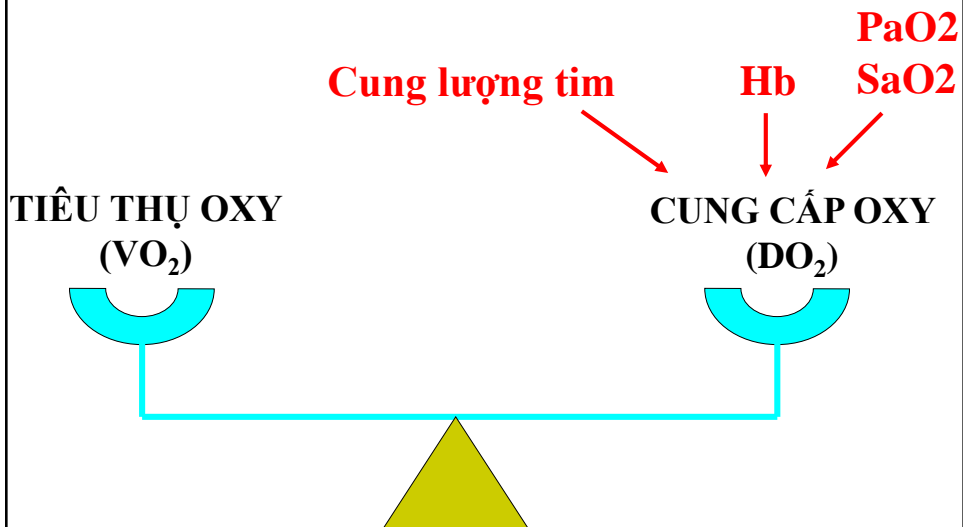

Lượng oxy cung cấp cho mô (DO_2)

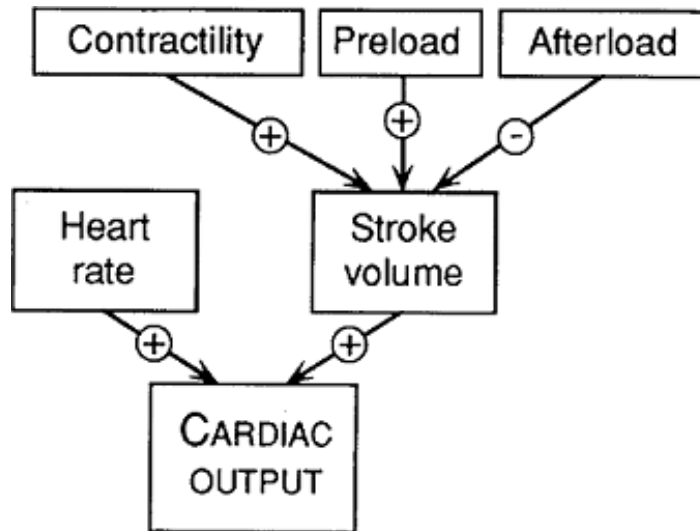
$$\text{DO}_2 = Q \times [(\text{Hb} \times 13.4 \times \text{SaO}_2) + (\text{PaO}_2 \times 0.003)]$$

- Q: cung lượng tim
- Hb: nồng Hemoglobin
- SaO_2 : độ bão hòa oxy với hemoglobin
- PaO_2 : phân áp oxy trong máu động mạch

Sốc là gì?

Sốc là gì?

Phân loại sốc

Sốc tim	→	Cơ tim tổn thương Loạn nhịp tim
Sốc giảm thể tích	→	Mất máu Mất dịch
Sốc phân bố	→	Nhiễm khuẩn ; Thần kinh Suy thượng thận cấp; Phản vệ
Sốc tắc nghẽn	→	Nhồi máu phổi lớn Chèn ép tim Tràn khí màng phổi áp lực Co thắt màng ngoài tim

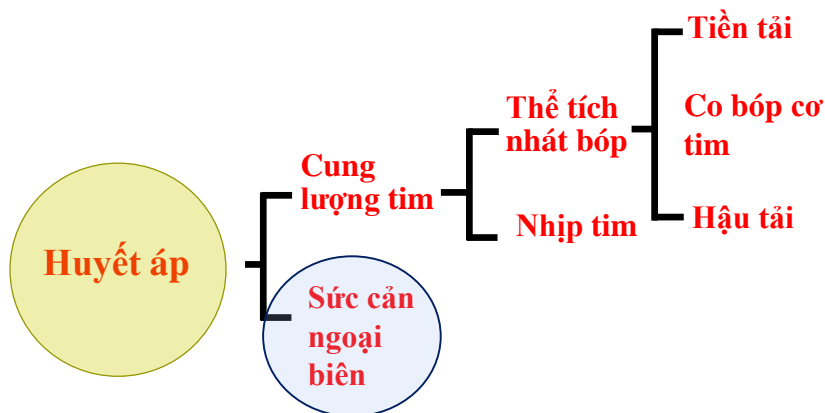
Biểu hiện lâm sàng của Sốc

- **Giảm tưới máu/giảm oxy hóa máu**
  - Rối loạn tri giác
  - Thiếu niệu
  - Toan chuyển hóa, tăng lactate
  - Tăng creatinin, transaminase
  - **Tụt huyết áp**
- **Cơ chế bù trừ**
  - Tăng nhịp tim
  - Co mạch: da lạnh ẩm, hạ thân nhiệt, tăng HATTr
- **Triệu chứng nguyên nhân gây sốc**

9

HUYẾT ÁP ĐỘNG MẠCH

10

TỤT HUYẾT ÁP

IS TOO LATE

11

Sốc chấn thương

Nguyên nhân sốc chấn thương

- Sốc giảm thể tích
  - Mất máu
  - Mất dịch
- Sốc tim: vỡ tim, cơ tim tổn thương
- Sốc tắc nghẽn:
  - Chèn ép tim cấp: tràn máu màng tim
  - Tràn khí màng phổi áp lực
- Sốc phân bố
  - Chấn thương tủy cổ

Nạn nhân chấn thương tử vong do?

**HEMORRHAGIC
SHOCK**

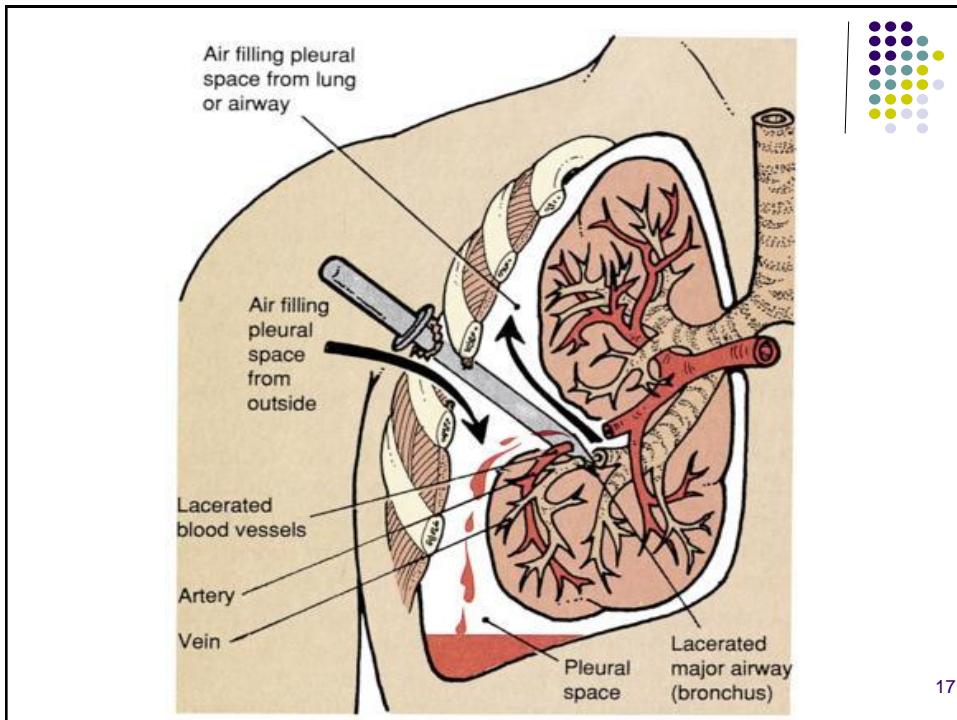
Sốc mất máu

- Vị trí chảy máu
  - Ra ngoài: vết thương hở tổn thương mạch máu, cơ...
  - Xuất huyết nội: khoang màng phổi, ổ bụng, sau phúc mạc, khoang cơ...

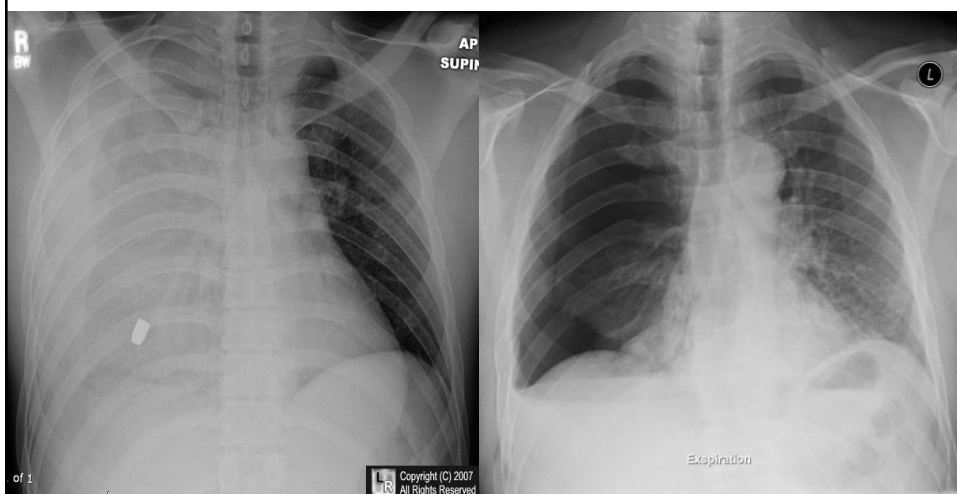

17

Tràn khí tràn máu màng phổi

of 1

Copyright (C) 2007
All Rights Reserved

TÌNH HUỐNG 1

- Nam 21t, nhân dịp 02/09 chở bạn gái đi Vũng tàu chơi.
- Buồn ngủ → té ngã
- Bạn gái: bị trầy tay
- Xe Su-xi-po: nguyên si

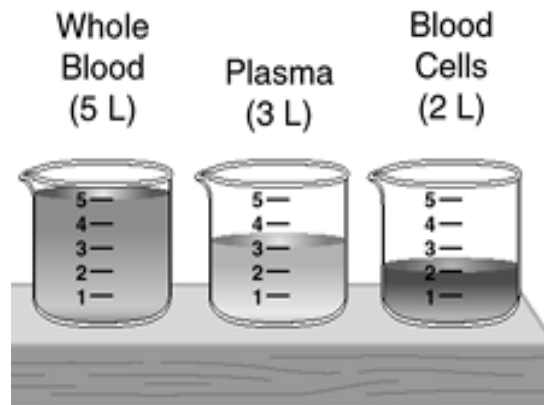
TÌNH HUỐNG 1

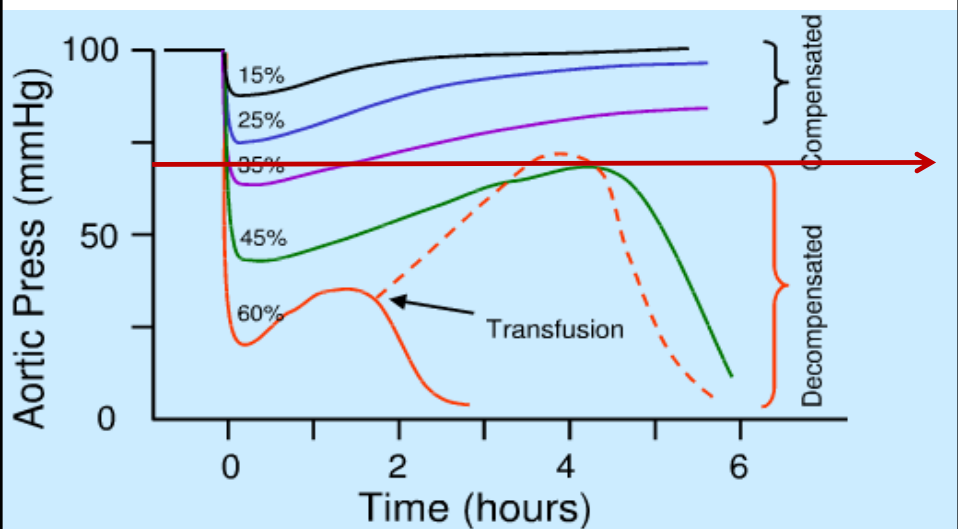
Mất bao nhiêu máu thì bị sốc?

• Thể tích máu ?

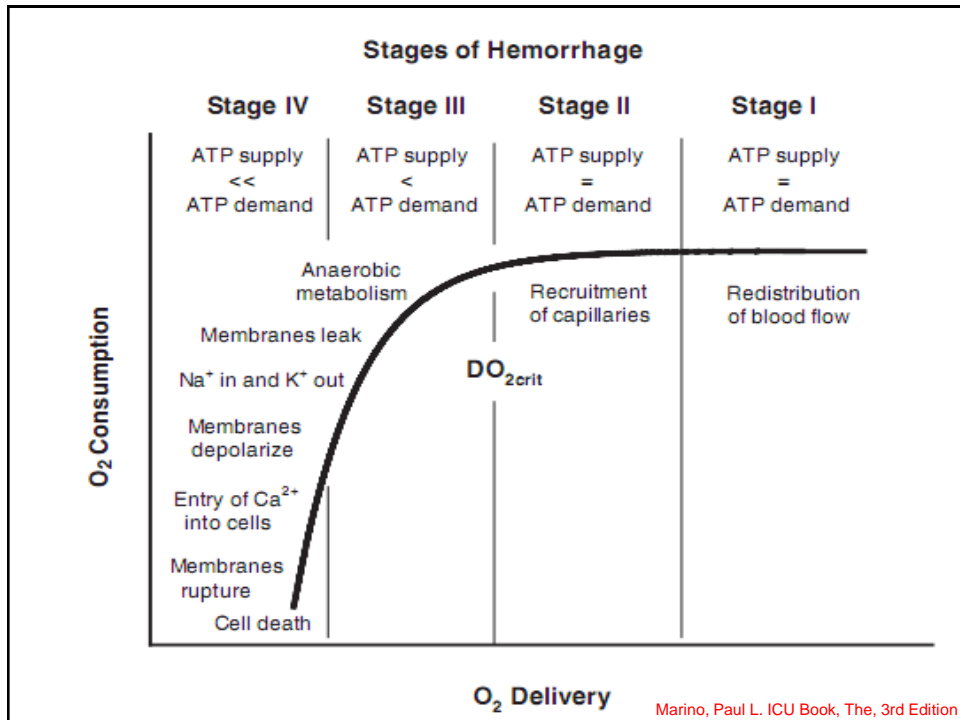
- 70 ml/kg
- 70kg → 5 lit máu

Mất bao nhiêu máu thì bị sốc?

(adapted from Guyton & Crowell, 1961)

Phân độ sốc mất máu

	ĐỘ I	ĐỘ II	ĐỘ III	ĐỘ IV
Máu mất	<750 ml	750–1500ml	1500–2000ml	>2000 ml
% máu mất	<15%	15 – 30%	30 – 40%	>40%
Mạch	<100	>100	>120	>140
Huyết áp	Bình thường	Bình thường	Tụt	Tụt
Chênh lệch HA	BT, ± tăng	Giảm	Giảm	Giảm
Nhịp thở /ph	14 – 20	20 – 30	30 – 40	>35
Nước tiểu/giờ	>30 ml/h	20 – 30 ml/h	5 – 15 ml/h	Không có
Tri giác	BT, kích thích	Hơi lo âu	Lo âu, lú lẫn	Lú lẫn, mê
Dịch	Tinh thể	Tinh thể	Tinh thể + Máu	Tinh thể + Máu

Ước tính lượng máu mất

Table 4 Estimation of Blood Volume Deficit in Trauma

Unilateral hemothorax	1000–3000 mL
Hemoperitoneum with abdominal distension	2000–5000 mL
Full-thickness soft-tissue defect 5 cm ³	500 mL
Pelvic fracture	1500–2000 mL
Femur fracture	800–1200 mL
Tibia fracture	350–650 mL
Smaller fracture sites	100–500 mL

TÌNH HUỐNG 1

Mất bao nhiêu máu ?

CHẨN ĐOÁN SỐC

- **Phân độ mất máu:** dựa trên **biểu hiện ban đầu** của BN. Các biểu hiện của BN phụ thuộc một số yếu tố khác như:
  - Tuổi
  - Bệnh lý nền
  - Độ nặng chấn thương
  - Thời gian từ khi chấn thương đến khi điều trị
  - Các sơ cứu trước đó (truyền dịch, bất động xương gãy...)

CHẨN ĐOÁN SỐC

- Cần tiến hành hồi sức **ngay khi xuất hiện các triệu chứng sớm của sốc**, không nên chờ khi HA hạ thấp hoặc BN được xếp vào một phân độ mất máu rõ.

Hồi sức phải bắt đầu ngay khi có triệu chứng sớm của sốc !!!

CHẨN ĐOÁN SỐC

Chẩn đoán sớm:

- Nhịp tim nhanh (trên 100 l/ph ở người lớn).
- Co mạch da, tứ chi ấm lạnh
- Tăng lactate máu
- Tụt huyết áp tư thế
- Huyết áp kẹt
- Thiếu niệu

Trên một BN chấn thương mà có nhịp tim nhanh và tứ chi lạnh → phải được xem như đang sốc trừ khi chứng minh được nguyên nhân khác !!!

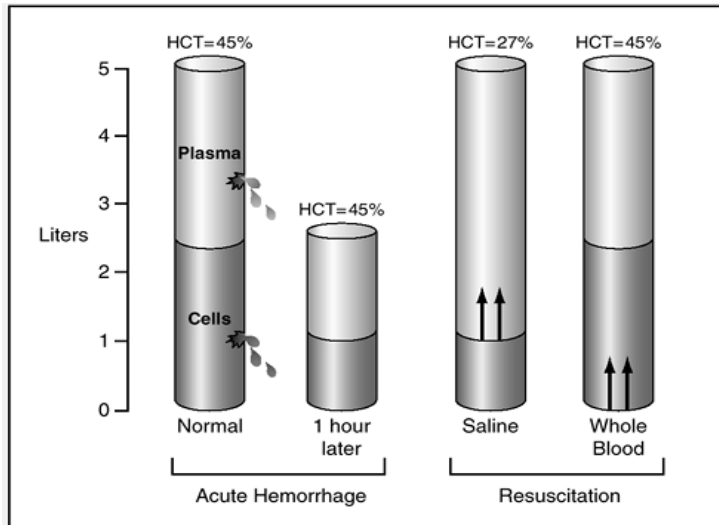
CHẨN ĐOÁN SỐC

Chẩn đoán muộn:

- Huyết áp tụt (chỉ xảy ra khi BN đã mất hơn 30% thể tích máu !!).
- Vật vã ... lơ mơ.
- Vô niệu

Dung tích hồng cầu (Hct)

Marino, Paul L. ICU Book, The, 3rd Edition

CHẨN ĐOÁN SỐC

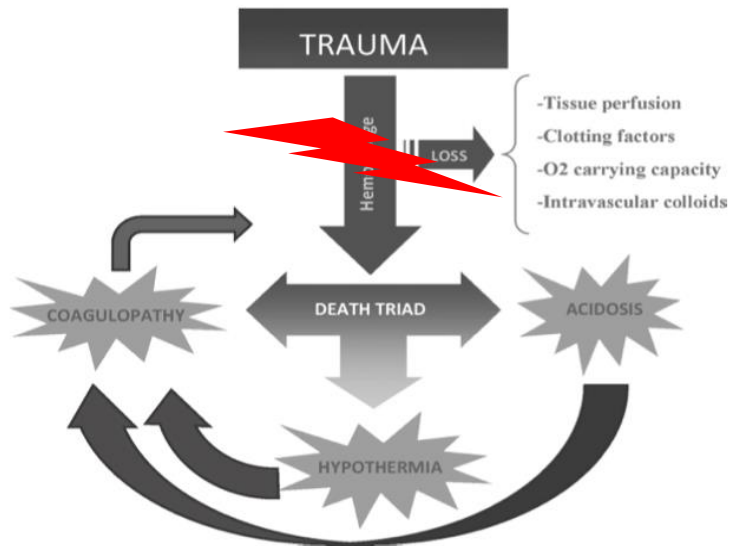

Dung tích hồng cầu (Hct) giảm:

- Xuất hiện **muộn**
- **Không trung thực**
- Có thể mất máu trước đó hoặc **máu** đang tiếp tục chảy
- Do đó, **Hct bình thường trên BN sốc chấn thương không loại trừ được mất máu cấp.**

HẬU QUẢ SỐC CHẤN THƯƠNG

HỒI SỨC CHẤN THƯƠNG

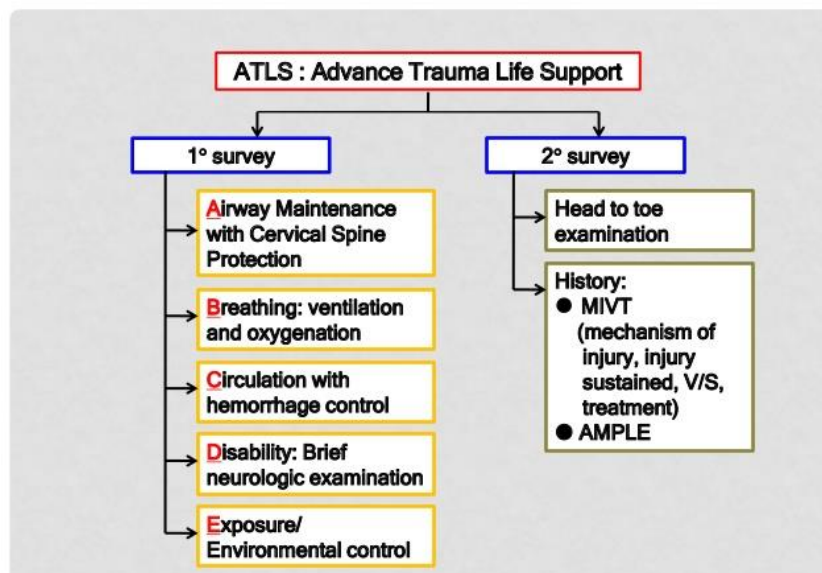

3 bước trong hồi sức chấn thương

- **Đánh giá ban đầu (theo A,B,C,D,E):** đánh giá nhanh và điều trị ngay lập tức các thương tổn nguy hiểm tính mạng
- **Đánh giá lần 2:** đánh giá chi tiết từ đầu đến chân các thương tổn có khả năng đe dọa tính mạng
- **Điều trị triệt để:** điều trị chuyên khoa các thương tổn đã xác định

Đánh giá ban đầu (primary survey)

Đánh giá ban đầu (primary survey)

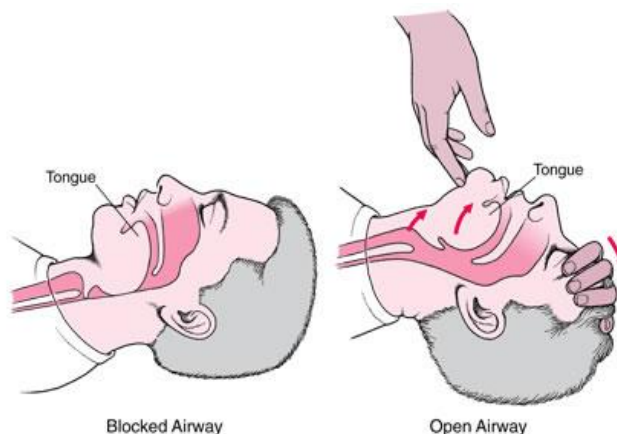

- Theo thứ tự A, B, C, D, E, F
  - A (Airway)
  - B (Breathing)
  - C (Circulation)
  - D (Disability)
  - E (Exposure)

Đánh giá ban đầu (primary survey)

- **A (Airway):** kiểm tra đường thở, cố định cột sống cổ

Đánh giá ban đầu (primary survey)

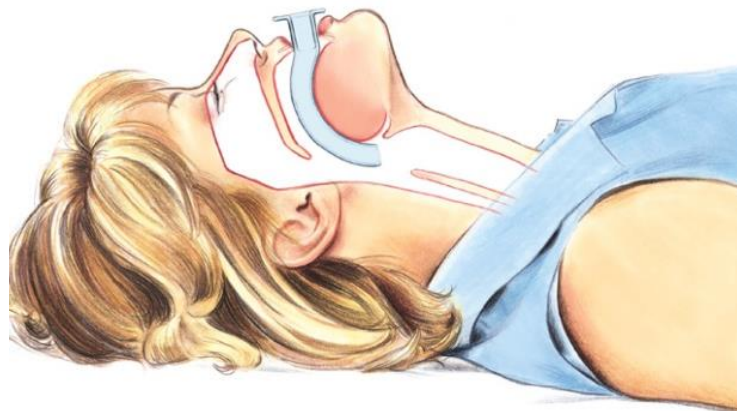
- **A (Airway):** kiểm tra đường thở, cố định cột sống cổ

Đánh giá ban đầu (primary survey)

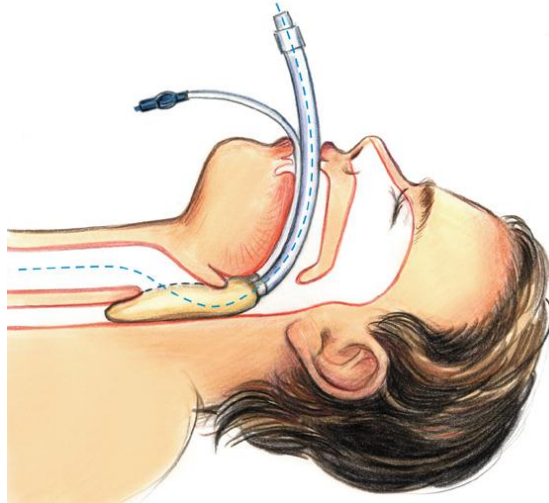
- **A (Airway)**

Đánh giá ban đầu (primary survey)

• A (Airway)

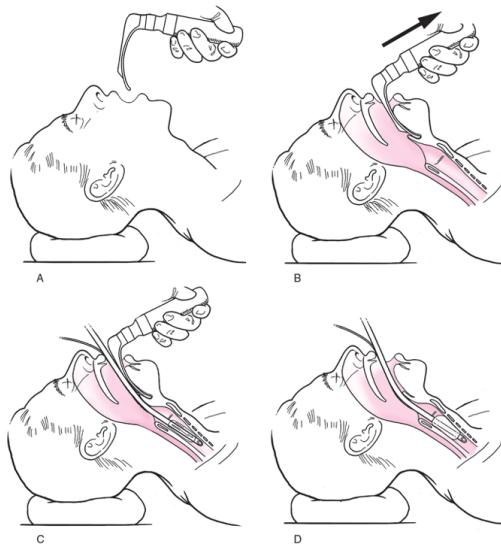
Đánh giá ban đầu (primary survey)

A (Airway)

• Chỉ định đặt NKQ

- Bảo vệ đường thở
- Đảm bảo thông khí
- Đảm bảo oxy hóa máu

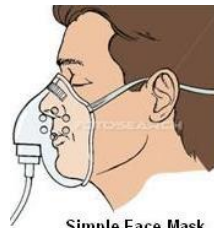

Đánh giá ban đầu (primary survey)

B (Breathing)

- Đánh giá nhịp thở và các dấu hiệu đe dọa tính mạng
- Cung cấp oxy

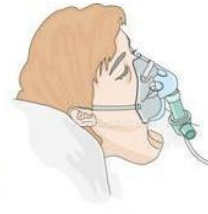
Simple Face Mask

Partial Rebreather Mask

Non Rebreather Mask

Venturi Mask

CHỈ ĐỊNH OXY LIỆU PHÁP

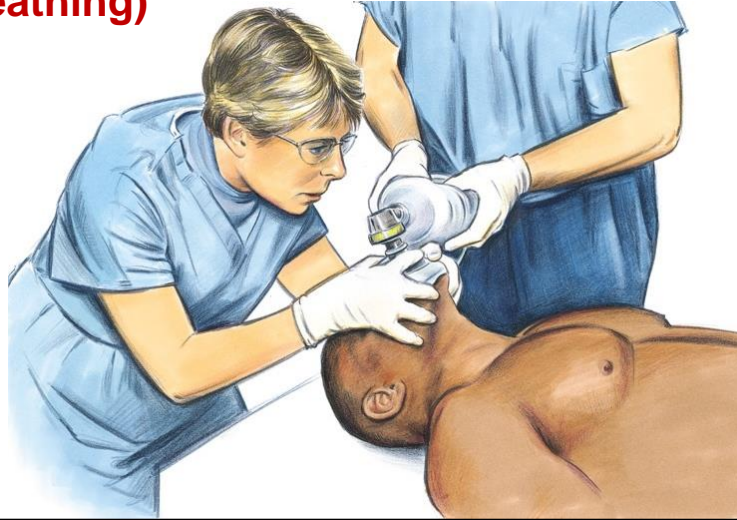

- Ngưng tim ngưng thở
- Giảm oxy máu ($\text{PaO}_2 < 60\text{mmHg}$, $\text{SaO}_2 < 90\%$)
- Tụt huyết áp ($\text{HATT} < 100\text{ mmHg}$)
- Giảm cung lượng tim và toan chuyển hóa ($\text{bicarbonate} < 18\text{ mmol/l}$)
- Suy hô hấp (tần số thở $> 24/\text{phút}$)

Đánh giá ban đầu (primary survey)

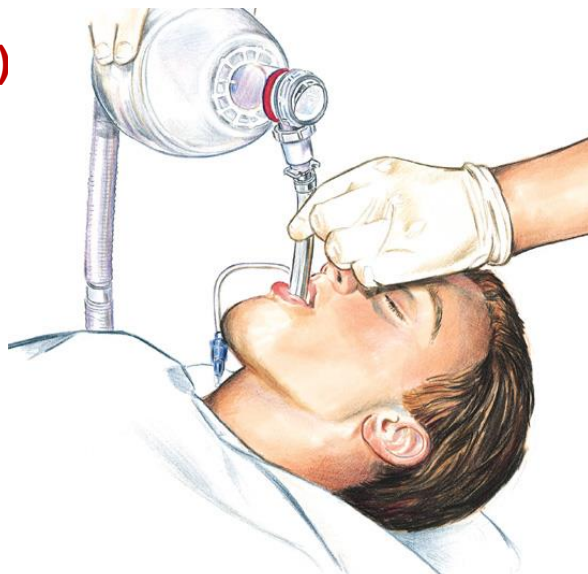
- **B (Breathing)**

Đánh giá ban đầu (primary survey)

- **B (Breathing)**

Đánh giá ban đầu (primary survey)

• B (Breathing)

Đánh giá ban đầu (primary survey)

C (Circulation): đánh giá tuần hoàn và kiểm soát chảy máu

- Kiểm tra dấu hiệu XH nội và XH ngoại
- Mạch
- Huyết áp
- Thời gian phục hồi mao mạch

Băng ép có trọng điểm

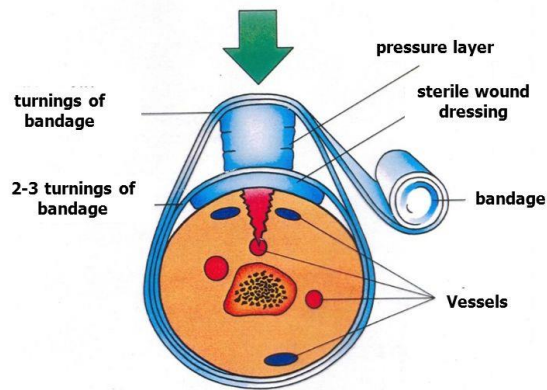
Apply direct pressure on external wounds with sterile cloth or your hand, maintaining pressure until bleeding stops

ADAM

Băng ép có trọng điểm

First aid (pressure) bandage

CCK, 2003

Băng ép có trọng điểm

Controlling Bleeding to the Extremity

1. Direct pressure.

2. Elevation.

3. Pressure bandage.

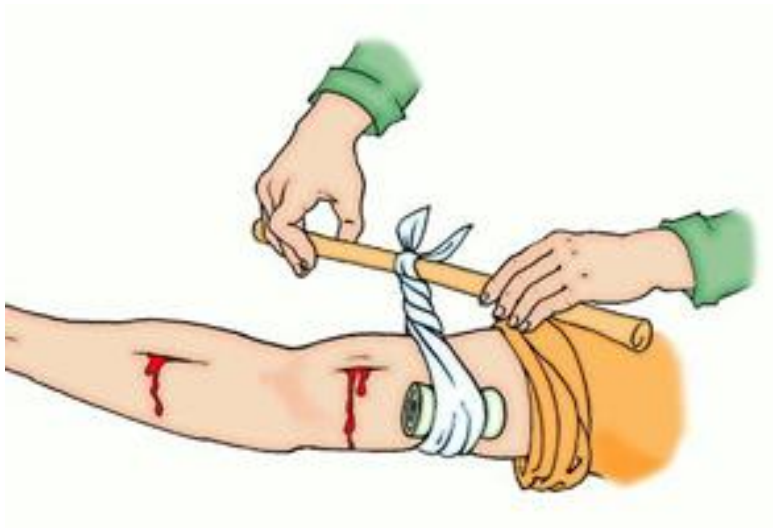

[Home](#)

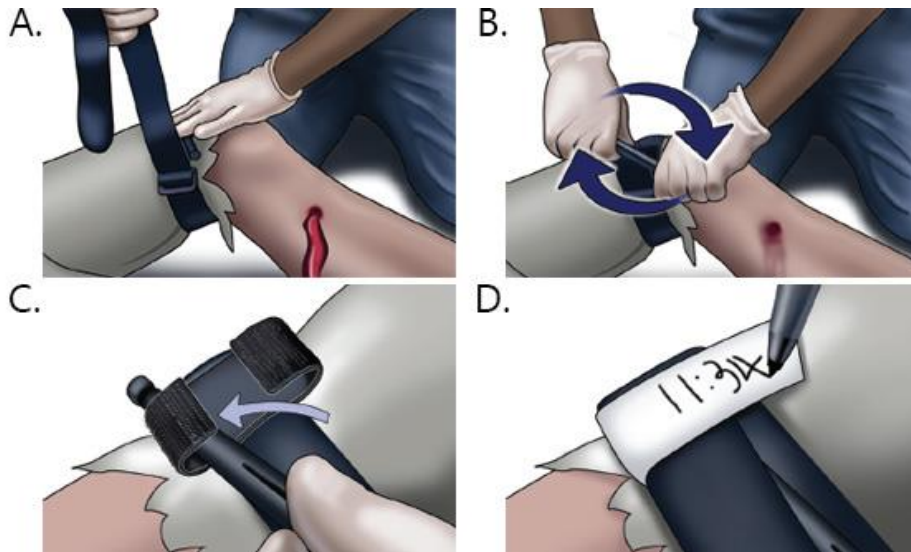
Based on what you see, does it appear bleeding has been controlled? Why or why not?

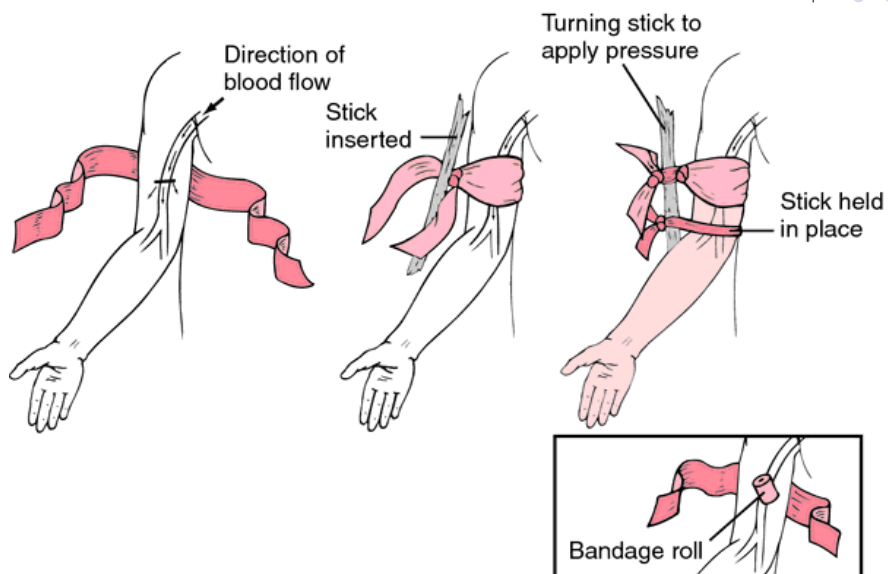
GA-RÔ

GA-RÔ

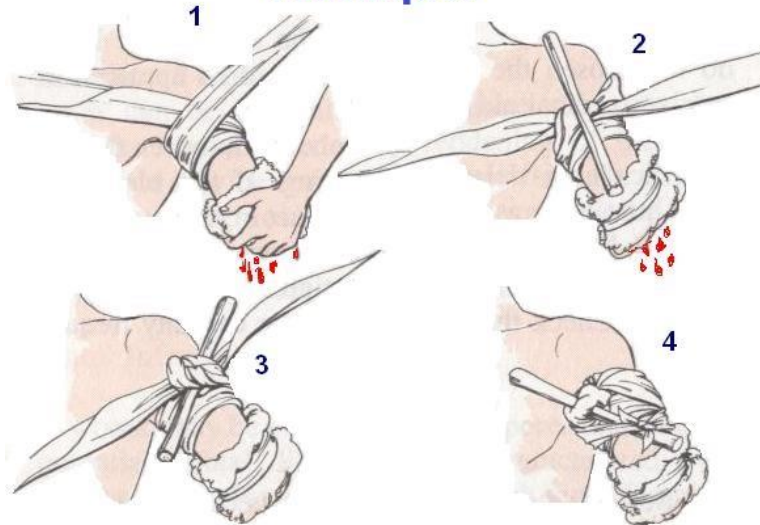
GA-RÔ

GA-RÔ

Tourniquet

GA-RÔ

GA-RÔ

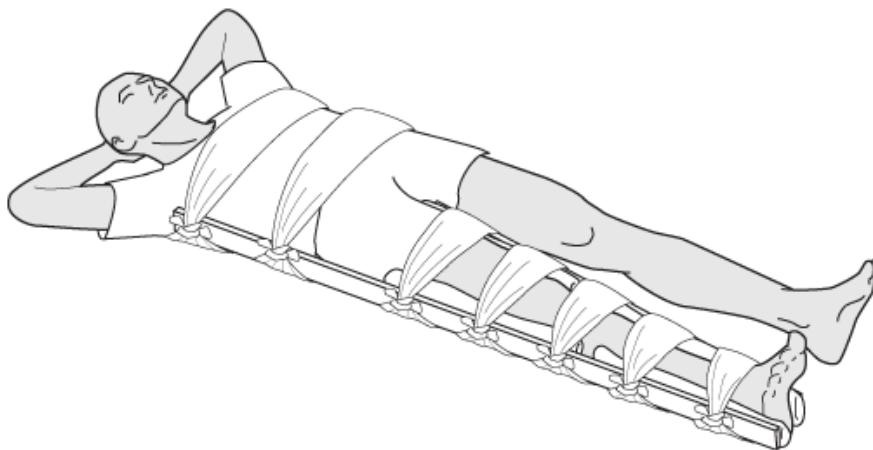
GA-RÔ

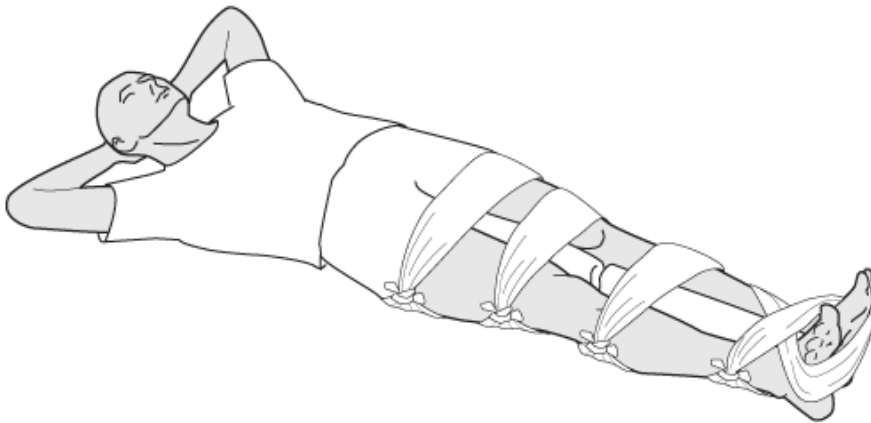
GÃY XƯƠNG ĐÙI

Cố định xương gãy

Cố định xương gãy

Cố định xương gãy

Gãy xương chậu

Gãy xương chậu

Cố định gãy xương chậu

Gãy xương chậu

Cố định gãy xương chậu

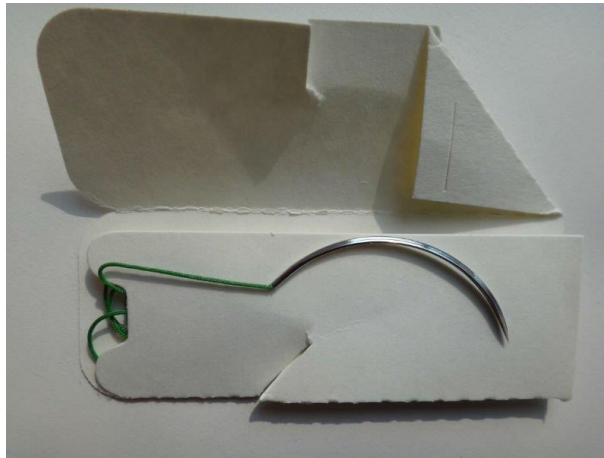
Những vết thương đầu

NHỮNG VẾT THƯƠNG LỚN

Khâu cầm máu

Đánh giá ban đầu (primary survey)

C (Circulation)

- Đường truyền: 2 đường truyền ngoại biên >18G
- Truyền dịch: 20 ml/kg
- Dịch tinh thể:
  - Ưu tiên lactate ringer
  - NaCl 0.9% có thể sử dụng

Đánh giá ban đầu (primary survey)

- **C (Circulation)**

- Truyền máu:

Hồng cầu lắng : Huyết tương : tiểu cầu = 1:1:1

Đánh giá ban đầu (primary survey)

- **D (Disability):** đánh giá tri giác

- Glasgow Coma Scale

- Eye: mở mắt
    - Verbal: lời nói
    - Motor: vận động

- AVPU

- Đồng tử

- Tổn thương cột sống

Đánh giá ban đầu (primary survey)

• E (Exposure):

- Bộc lộ bệnh nhân, thăm khám toàn thân tìm các thương tổn khác đi kèm, chú ý vùng **nách**, **bẹn**, **trực tràng**, xoay bệnh nhân nguyên khối khám **phía lưng**.
- Nhiệt độ: theo dõi thân nhiệt, nếu hạ thân nhiệt cần mền làm ấm

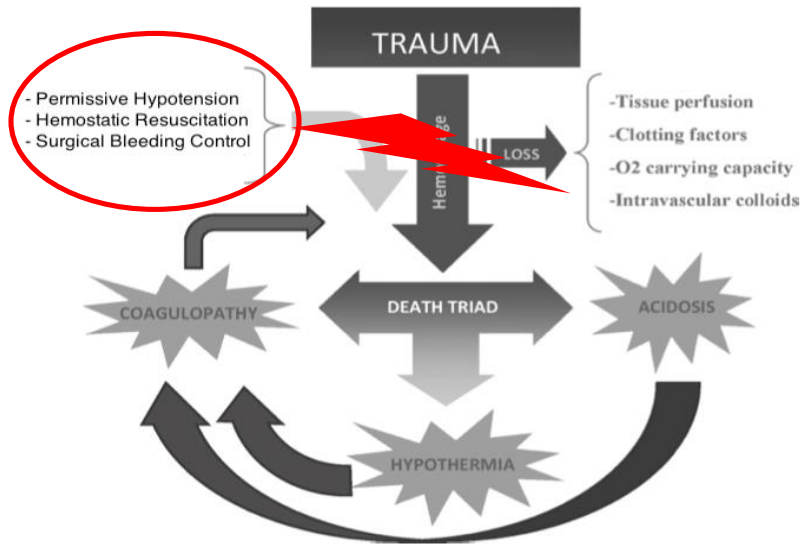
Đánh giá ban đầu (primary survey)

• Khác:

- Giảm đau
- Kháng sinh
- Ngừa uốn ván
- ...

HỒI SỨC BỆNH NHÂN

POINTS
POINTS
POINTS

SƠ CỨU

- BĂNG ÉP
- GA-RÔ
- CHE PHỦ VẾT THƯƠNG
- KHÂU VẾT THƯƠNG
- CỐ ĐỊNH KHUNG CHẬU
- NẸP CỐ ĐỊNH

STOP

THE BLEEDING

Chảy máu

**BỘ BA TỬ
VONG**

HẠ THÂN NHIỆT

TOAN MÁU

RỐI LOẠN ĐÔNG MÁU

HỒI SỨC CHẤN THƯƠNG

